

Vychází 1., 10., 20.
každého měsíce o 10.
hodině. Expedicí se
nachází u Roberta
Veita v Nových ale-
jích č. 116.

DALIBOR.

Předplácí se: čtvrt.,
1 zl., půll. 2 zl.,
celor. 4 zl. rak. č.
S poštou: čtvrtl. 1 zl.
15 k., půll. 2 zl. 30 kr.
cel. 4 zl. 60 k. r. č.

Hudební časopis s měsíční notovou přílohou.

Odpovědný redaktor:
Emanuel Meliš.

Nakladatel:
Robert Veit.

Т И Х А Н О Ц .

Тихá ноц се в údол склáни,
Модрэ небе плно гвѣзд:
Рух се зтрáци в умирáни,
Вáнки шепци тайни́й звѣст.

А та гвѣзда лáскоу плáне,
Якбы тоугоу змирáла:
Ба то небе розкоханé
Зем в своу нáруч имáла.

Я тоу тихоу ноци крáчим,
Видим вшáды сладкíй мир:
А свé лице слзоу смáчим,
В срди́и боури тужеб вир.

Gustav P. Moravský.

Т И Х А Н О Ц .

Tichá noc se v údol sklání,
Modré nebe plno hvězd:
Ruch se ztrácí v umírání,
Vánky šepcí tajný zvěst.

A ta hvězda lásky plane,
Jakby touhou zmirala;
Ba to nebe rozkochané
Zem v svou náruč jíjala.

Já tou tichou nocí kráčím,
Vidím všady sladký mír,
A své líce slzou smáčím,
V srdci bouří tužeb vír.

Gustav P. Moravský.

Rodina Slavíků.

Životopisní nástiny, podává J. B. Mencl.

(Pokračování.)

Když konečně Slavík v březnu r. 1828 poprvé
Nicola Paganiniho, krále všech houslistův slyšel, spatřil

v něm až dosud nepoznaný ideal svých přání a jediná jeho snaha byla ta, by obrovského téhož vzoru dosáhl a s čarodějcem tímto o vavřínový věnec závodil. Jsa vědom umění svého, navštívil hned po prvním koncertě Paganiniho, žádaje jej, aby hru jeho poslechnul. Paganini poslouchaje vždy s větší a napnutější bedlivostí uměle a směle vykouzlené zvuky slovanského umělce, užasl nade hrou jeho a pravil: „Vyf jste dábel! svět se třese, když Vy hrajete.“ (Le monde tremble, quand vous jouez), a jindy řekl k němu: „Zvuk Váš dostačí pro divadlo San Carlo! — Proč se o Vás Vídeňští umělci dosavad ani slovem mně nezmínili?“

Kolik soukromných hodin ve dne i v noci as obětoval, než se na onu závratnou, uměleckou výši vyšvihnul, na jaké jsme ho na krátké jeho života dráze spatřili! Od té chvíle, co Slavík s Paganinim mluvil, zamíloval si nedůvěřivý a s tíží přístupný Italčan tak velice horoucího mladíka, že ho mohl v který koliv čas navštívit. Paganini proskoumal bystrým zrakem znalce všecko, co ještě v skrytosti v něm pučelo a zráló, rozluštil mu sám mnohá tajemství a sdělil mu mnohé výhody.

Když jednou Slavík Paganinimu svůj podvojný koncert Fis-dur předložil, žádaje ho, by jej s ním hráti mohl, pravil Paganini: Tato komposicí jest důkazem velikého talentu; přebraju však jen polovici bravour tu obsažených a na těch je už dosti. Podotknouti dlužno, že Paganini koncert tento veřejně s ním nehral a praví se, že italský mistr hovoře se Slavíkem o této skladbě takto se vyjádřil: Čtveráku, vy jste mne chtěl svrhnout! Před odjezdem svým napsal Paganini Slavíkovi do památníku 8 srpna 1828: „Al valente signor Slavík.“

Několik dní po odjezdu Paganiniho odebral se J. Slavík do Paříže, ku kteréžto cestě mu Eugen hrabě z Vrbny 600 zl. víd. č. zapůjčil. Odebral se tam, aby tu i mistry francouzské, jmenovitě velkého Bailotta jehožto velkolepá a dojímavá hra nejvíce poutala, seznal. V Paříži byl přijat důstojně, jak zásluhám jeho náleželo. Dával tu více koncertův v soukromých společnostech, do kterýchž slečnou Jindřiškou Sonntagovou uveden byl. Zvláště dal se slyšeti u tehdejšího rakouského

vyslance hraběte Apponyho u francouzské vlády, kdež často k hostinám jakož i u francouzských hudbymilovných velmožův zván býval. V pozůstalých listech po J. Slavíkovi nachází se též jeden list od 22. listop. 1828, v němž píše, že jej hrabě a hraběnka Appony k 6 hodinám večer k obědu zvou, žádajíce, by s sebou své housle a některé skladby s průvodem piana vzal. Při této večerní zábavě účinkovali též: sleč. J. Sonntagova, zpěvkyně, Pierre Rode, virtuos na housle, Ferdinand Paer, operní skladatel a Luigi Cherubini, pěvec a skladatel. Na to dával v Paříži veřejný koncert, v kterém svůj vlastní způsob hraní na housle před Pařížským obecnstvem slavně osvědčil a mistrnou původní hrou posluchače okouznil. V koncertě tom dle jeho dopisu k otci do Hořovic dne 24. března 1829 účinkovali: slavná pěvkyně J. Sonntagova a Jan Petr Pixis, slavný pianista, bratr Bedřicha profesora houslí na konservatoriu Pražském. „Revue musicale“ vyjádřila se o J. Slavíkovi: „Hra Slavíkova má mnoho podobnosti se hrou Paganiniho a sotva bude možná jinému více těžkostí překonati než Slavíkovi.“

Působením E. hraběte z Vrbny a generála Kučery obdržel J. Slavík dne 12. dubna 1829 hudebním komořím hrabětem Harachem čestné povolání do Vídně a jmenován jest skutečným členem c. k. dvorní kapely, při kteréž dřív bezplatným účinkujícím oudem byl. Při tom podotknouti slušno, že byl Slavík nejmladší ze všech oudů kapely.

Navrátiv se opět do Vídně, žil pouze jen umění svému maje existenci svou pojištěnou. I cvičil se denně až 6 neb 8 hodin neunavně na svém zamilovaném nástroji, neboť housle mu byly nejen náruživostí, nýbrž veškerou životní potřebou. Snažil se horlivě a usilovně nejvyššího vrchole hudebního dosíci a za tou příčinou probděl celé noce, by účelu svého dosáhl.

(Pokračování.)

Dějiny a charakteristika hudebních nástrojů.

(Pokračování a dokončení.)

P o s a u n a.

Ital. Trombone, latinsky Tuba.

Někteří historikové říkají sice, že již r. 1520 Jan Meuschel, zhotovitel posauů v Norimberku, nejen výborné posauy zhotovoval; alebrž také co virtuos na tomž nástroji chvalně znám byl. Jeho posauy byly velmi rozšířeny a váženy. Papež Leo X. dal prý si od něho stříbrné posauy zhotoviti, ano povolal ho do Říma a bohatě ho obdaroval.

Posauna je pravá náčelnice plechových nástrojů, je to nástroj „hrdinů.“ Ušlechtilost a důstojnost jsou jejím vlastnictvím.

Jsou čtyry druhy posau, z nichžto každá jmeno lidských hlasův na sobě nosí. Tyto jsou: Diskantní posauna, kteráž v Německu užívána jest, altová posauna, jejížto zvuk trochu ostrý jest, tenorová posauna, ježto se ze všech za nejlepší považuje. Má silný a plný zvuk, dají se na ní vyvesti chody, kteréžto basová posauna nedovede a její objem jest větší všech ostatních. Basová posauna jest tenorové, co se zvuku a objemu týče, téměř tím, co basový hlas tenoru. Ton basové posauy je majestátní, strašný a ohromný.

Školu pro posaunu napsali Braun a Fröhlich.

Virtuosové na tomto nástroji jsou Belke, Braun, Dueller, Fröhlich, Micke, Karl Queiser, jeden z nejvýtečnějších, Schmitt, Segner, Ant. Ulrich atd.

O f i k l e i d a.

franc. Bass d'Harmonie.

Ofikleida jest plechový nástroj, jenž se takřka za druh kontraposauny považovati může. Počet tonových dírek jest 9. Z těchto devíti klapek vládne se levou rukou nad 4mi a pravou nad 5ti klapkami. Zvuk ofikleidy jest silný a hluboký, ba ano balvanovitý; avšak nástroje téhož se ještě dosud málo užívá. Virtuosů na ofikleidu je po skrovnu, avšak lze se nadíti, že i tento nástroj více pěstovati se bude.

Ukončivše takto článek o všech důležitějších nástrojích, zbývá nám toliko podotknouti, že si pojednání o jednotlivých nástrojích zvlášť na podruhé ponecháme.

Z Varšavy.

Ústav hudební. — Polská zpěvohra a její členové. — „Rokiczana“, nová zpěvohra od Moniuszki. — Moniuszko o hudbě národní. — Zkouška žáků varhanické školy p. Freyera.

Zdejší hudební svět zajímá se nyní nejvíce myslí o uskutečnění ústavu hudebního — (Instytut muzyczny) — jehožto potvrzení od vysoké vlády nastoupilo, stanovy už se ohlásily a určený k tomu dům, velkolepý druhdy „palac ordynacki“, pozdější „dom z drowia“ už se následkem vládním zřizuje; schází jen ještě jistý počet stipendií, aby se mohlo přikročit k volbě učitelův a ku přijímání žáků — leč jisto, že při všeobecné sensaci, jakou podniknutí toto v celém království polském vzbudilo, a při známé spanilomysl-

nosti Polákův u podpůrování věci vlastenských v brzce vše náležitě uspořádáno, i že ústav, jehož ředitelství poručeno komornímu umělci J. V. císaře Alexandra II., p. Apolaru Kaťskému, v příštím roku otevřen bude.

Naše zpěvohra jest nyní výborně obsazena a řízením výtečného mistra p. Moniuszki velice prospívá. V minulém měsíci dávala 14 představení, v kterých „Rigoletto“ a „Wianki“ opakováno třikráte, „Lucii“ dvakráte, pak „Židovku“, „Halku“, „Hugenotty“, „Flisa“ i „Zasnoubení při svítilnách“ každou jednou. Dne 17. října provozována zpěvohra „Trubadur“ od Verdiho v překladu Chęcińskiego, v které vystoupila ponejprv zpěvačka p. Płodowska v úkole Leonory. V krátce má též vystoupiti výborná altistka p. Zawiszanka, která již ve vlašských divadlech s úspěchem vystupovala, v „Proroku.“ Vůbec můžeme říci, že nám na výtečných silách v zpěvu dramatickém neschází, a že tyto všemožně se starají, aby častěji vykonaly něco nového. Máme výborné zpěvačky: pp. Gruszczyńskou, Rivoli, Quattrini, tenoristy: výtečného Dobrského i majitele vysokého prsního c Kamińskiego, barytony: Köhlera, Melera a basisty: Troszla i Borkowského. Co nevidět bude se dávatí opět nová zpěvohra Moniuszki pod názvem „Rokiczana“, drama lyrické ve 3 dějstvích. Libretto, jenž vyšlo už na světlo, sepsal J. Korzeniowski, věnovav jej skladateli hudby. Děj koná se v Lobzově u Krakova a hlavní osobou jest Rokyčana, Češka, milenka krále Kazimíra Velkého. Slyšeli jsme nedávno jeden výjev z této zpěvohry přednesený od p. Dowiakowské na večerní zábavě hudební u p. Kaťského i těším se opravdově na celek, neb poznali jsme, že jest složen v dojmavém duchu čistoslávanském, jakým se dosavadní skladby p. Moniuszki „Halka“ i „Flis“ odznačují. Tážice se váženého skladatele, odkud nabývá tak zvláštních, duchu slovanskému lahodících myšlenek hudebních, obdrželi jsme odpověď, kterouž neváháme tuto doslovně podati, kladouce ji na srdce všem skladatelům hudby slovanské: „Já nic netvořím nového,“ pravil, „ve věku dojmův cestujíc po krajích polských nadchnut jsem duchem písní národních a jimi mimovolně přelévám nadšení ta do všech svých útvarův.“

Onehda byli jsme účastni při zkoušce mladých varhaníkův — žákův to p. Freyera. Vážený učitel od dávna od nás žádán byv, uvědomil nás o dnu této zkoušky, jenž se odbývala skromně u přítomnosti jen několika osob v kostele evangelickém. Skromnost a tichost obyčejně chodí v průvodu s pravdivou zásluhou, ale tenkrát jsme velice litovali, že náš výtečný varhaník neustoupiv od svého zvyklého obyčeje, nedal nám se shromáždití u větším počtu. Byla by to byla pro

žáky chvíle mnohem významnější a pro posluchače chvíle pěkného poučení. Čtvero žákův zasedalo po sobě ku krásným varhanám v kostele evangelickém a sice nejprve hrál p. Jagiełło z Litvy předeheru od p. Freyera, na to hrál p. Szeletyński předeheru od Hesseho, na slovo vzatého varhaníka vřatislavského, jehožto jiný útvar též i třetí žák, p. Dąbczyński výborně odehrál. Čtvrtý žák p. Gutowski přednesl potom předeheru Brosiga s velmi těžkou fugou a na konec vykonali pp. Dąbczyński, Szeletyński vznešené preludium Andréa na čtyry ruce. Z výborného vykonání řečených úloh přesvědčili jsme se, že každý z těchto žákův po dvouletém učení dosáhl onoho stupně, na kterém již samostatně bude moci pokračovati, kdyby jen vždy měl při ruce varhany a pamatoval na rady mistra svého. Všickni právě tyto žáci, jichž počet byl devět, náleželi, jak jsme pozorovali, do třídy z úplna nezámožné a proto tím větší vážnost vzbudila v nás jich ochota k nauce, jako též i neméně ochota učitele, který jedině s úmyslem, aby stal se užitečným, shromažďuje je okolo sebe, vykládá jim nauku i praktiku nástroje, odhaluje před nimi tajemství kontrapunktu i pracoval v každém ohledu gruntovně ani o ladění varhan nezapomínaje, aby je vzdělal na dobré varhaníky. Bohužel musíme vyznati, že u nás pojem o povolání a důležitosti varhaníka posud velmi nízko stojí. Mluvili jsme s dvouma z těchto žákův; jeden — i to snad nejschopnější, hrává každodenně v některém ze zdejších kostelův při službách Božích a obdržuje za to i za jiné posluhy kostelní ročně 30 zl. polských (asi 8 zl. stř.) mimo stravu, ale bez snídaně. Druhý hrává při sňatkách za dva zlaté pol., z kterých ještě za šlapání měchův platit musí, a to stanoví celý jeho výdělek, a že sňatkův manželských nebývá tak hojně, vypadá tedy velmi skromně. Nejvíce zajímal nás mladounký žák, jenž byv na venku varhaníkem opustil místo své skromné sice ale jisté, aby náležitě nabyt vzdělání. Proto též lito nám bylo, že shromáždění při této zkoušce nebylo četnější a zvláště že nebylo těch, jenž by práce s takovými obtížemi vykonané a s tolikým nedůstatkem spojené byli mohli posouditi, a posouzené hmotně podporovati a vynahraditi. U nás obyčejně lekají se varhan volajíce, že to jest hudba příliš těžká, učená — ale obava ta byla by úplna zmizela při poslouchání odehraných děl; ještě více však bylaby je byla odstranila hra p. Freyerova, jenž na naše prosby přisedl k varhanům.

„..... było cimbalistów wielu,
Ale żaden grać nie śmiał przy starym
Jankielu.“ *)

P. Freyer hrál fantasii svého útvaru, potom jednu

*) Mickiewicz v básni „Pan Tadeusz“ kn. XII.

z nejpěknějších fug S. Bacha a posléze variace Hesse, kterýžto útvar sám by všechny naše pianisty pohnul, že by k varhanám přilnuli.

(R. m.)

Z Petrohradu.

Ruská a italská opera a členy její. — Symfonické koncerty. — Kvartetní zábavy, — Virtuosoové, kteří se zde očekávají. — Rubinstein. — Stanovy divadelní zprávy. — Lazarev.

Zdejší ruská opera pokračuje vážným krokem. Jenom solisté nejsou ještě posud v rovnováze se svými gažemi! Předce mnohého se očekává od tenoristů Fodora (příbuzného pověstné Mainoville Fodorové) i Radoněžského (Ra-Donneggi) vzdělaného ve Florencii. Zpěvkyně Benderova, Hollandova (zde rozené z německých rodičů) nevynikají ničím, jedna z nich ani skromností. Mnoho se mluví o přestoupení tenora Bettiniho k ruské opeře. Tím zajisté málo opera získá! — V poslední době často se dává Židovka, Martha, Fenella, i Vindsorské kmotry. M a z e p p a, původní zpěvohra barona Fittinghofa p r o p a d l a na vždy. Provozovat se budou co nevidět Hugenotti i Gustava. — Italská opera dělá mnoho hluku svými zpěvci; La Grua, Nautier-Didié, Charton-Demeure, (Bernardi i Brambilla se tuze nelíbějí) pak Tamberlíkem, Calzolarim, Debassinim, Monginim, Everardim a. t. d. Zpívají opery od Rossiniho, Donizettiho, Belliniho i budou zpívat Proroka i Pouť do Ploërmelu.

Universitní symfonické koncerty započaly 18. (30.) října pod řízením Karla Schuberta. Bude jich 13. — Též první cyklus kvartetních večerů jest oznámen. Starý Beriot přijel sem, s jakým úmyslem ještě se neví. Kromě něho celý houf virtuosů se chystá na pouť k nám; mezi nimi Wieniawski, Jindř. Vieuxtemps, L a u b, Joachim, Schumann atd. Jeden z nejpříčinlivějších hudebníků jest Ant. Rubinstein. Nejen, že mnoho se zabývá skladbou serionsí, nýbrž jeho přičiněním povstalo zde mnoho spolků hudebních a zcela nové tření mezi všemi hudebními silami. Svým časem napíšu o tom více.

Budoucně vyjdou nové stanovy zdejší divadelní zprávy. Pro nás hudebníky nevykvete nic skvělého. Juž teď pověšť o materiálních výhodách zdejšího hudebnictva před rokem 1850 zní jako báchorka; — v posledních letech tyto výhody se překazily ohromným návalem hudebníků; a teď direkce zamýšlí, jak povídají, špekulací udělat z této konkurrence. Nedej Bůh, bychom museli táhnout do Perska, neb mezi Petrohradem i Teheranem není štaće!

Čteme v novinách o nové hudbě v sloyanském duchu i rázu, kterouž ve Vídni Rus Lazarev dělá hanebné i škandalózní špekulace. Litujeme, že jsme se

o tom nedozvěděli dříve, abychom předešli všelikému povyku i násměškám; tuto ale ohlašujeme, že Lazarev není nikdo jiný, než velký třeštěnc, aspoň za takového jej celý Petrohrad pokládá.

Hynek Vojáček.

Spontini a žárlivec.

Výjev ze života.

Mezi nejznamenitější salony za prvního císařství francouzského náležel salon hraběnky D Nejduchaplnější a nejelegantnější dámy scházely se tam po boku prvnější osobnosti aristokratického uměleckého světa. Mezi posledními bylo viděti také Spontiniho, jenž tehdaž v zenitu své slávy stal a jehož dva po sobě dobyté triumfy do přední řady moderních skladatelův jej postavily.

Hrabě a hraběnka otvírali svůj salon třikrát v týhodnu. V oněch dnech, v nichžto návštěvy nepřijímali, byl hrabě zřídka kdy doma, navštěvujíc obyčejně nějakou herní společnost, kdež se náruživosti k této hře tak oddal, že ztrát ani necítil. Ostatně nestaral se pranic o to, co jeho paní mezi tím časem dělá a neměl nejmenší příčiny pochybovati o věrnosti její.

Jednoho dne, když se právě zase domů vrátil, přišel mu jeho tělesní sluha, ježž 15 let v domě svém choval a jehožto opatrnost a vyzkoušenou věrnost dobře znal, se zasmušilou tváří vstříc, vypravujíc jaksi lítostně mezi jiným, že si služebnictvo z pána posměch strojí, a že zvláštní příhodu v jeho domě dříve obecnostvo než pán sám se dozví.

„Mluv zřetelněji,“ pravil hrabě D, „o co se jedná?“

„Milostivý pane, muselo to již daleko přijít, když se cítím nucena, Vašnostem to sdělit. Vždycky když milostivý pane odejdete, přichází sem pan Spontini. Hraběnka dává mu volný vstup do své komnaty a uzavře se plně dvě hodiny s ním. Ostatní čas tráví tím, že mu píše. Služebnictvo musí každodenně dvě neb tři psaní panu Spontinimu nesti a on nechává posly na odpověď vždy čekati. Milostivý pane, můžete si pomyslit, jaké to hospodářství a jak se Vašnostiny důvěry zneužívá.“

Hrabě nepochyboval ani okamžik o upřímnosti sluhy svého; avšak sdělení tak důležitých věcí muselo se důkladně proskoumati. Hrabě se chtěl osobně o pravdivosti přesvědčiti. I rozkázal sluhovi, by některé z těchto psaní do ruky dostal, co těžkostí nepůsobilo. Velmi brzo přinesl mu tělesní lokaj psaní na Spontiniho adresované. Otevře je, pozná ruku své choti a čte s úžasem slova úplně náruživé lásky romanovitě zabíhající.

Hrabě D... nebyl žárliv; avšak nicméně celý stav věci nelibě se ho dotknul. Jsa muž jemné vzdělanosti a chytrý, chtěl všemu povyku se vyhnouti, ale především se ujistiti před každou bezohledností. Odebral se tedy okamžitě k Spontinimu. Skladatel nacházel se právě v opeře, kdež zkoušku k opeře „Ferdinand Cortez,“ kteráž od prvních umělců dávana býti měla, řídil. Hraběti nebyla tato příhoda milá; avšak on na tom stál, by se skladatetem co nejdříve mluvil, i rozhodnul se návrat jeho očekávati. Konečně objevil se Spontini, přijal svého návštěvovatele s nejuhlaženější dvorností a zavedl ho do své komnaty.

„Pane,“ počal hrabě, „dovolte, bych bez okolků příčinu své návštěvy Vám sdělil; časté návštěvy u mé manželky, hraběnky D... a jaré dopisy, kteréž s touto dámou si posíláte, jsou příčinou důminek, které by její cti na škodu býti mohly. Doufám, že z ohledu pro mou choť a k ušetření její pověsti mi slíbíte, že můj dům navštěvovat nebudete. Mé postavení velí mi, bych ještě o něco Vás požádal, a nepochybuju, že mi bez zdrahání všechna psaní doručíte, jež se ve Vašich rukou nacházejí, a beru Vás za čestné slovo, že jich k ničemu neužijete, co by cti mé manželky škoditi mohlo.“

„Naplňujete mne úžasem, pane hrabě,“ odvětil mistr Spontini, „nedostalo se mi nikdy cti, bych s Vaší choť dopisy si posílal.“

Manžel, jenž se o skutečném činu přesvědčena cítil, živě mu odporoval; Spontini zapíral chladnokrevně a urputně. Hádka vzala konečně také prudký obrat, že hrabě z kapsy bambitku vytáhnuv, skladateli hrozil, že mu hlavu roztrhne, pakli mu všechny dopisy jeho paní nedoručí. Spontini ani trochu se toho neulekna, klidně mu odpověděl:

„Nemyslil jsem nikdy, že hrabě D... k takovým výstřednostem naproti bezbrannému muži přikročiti může. Zpamatujte se pane jen, že jste u mne, a že mimo-volný pohyb vydá Vás v nebezpečí, že neuhonnou pověst vraždou poškvrníte.“

Tato chladnokrevnosť odzbrojila na okamžik hraběte, jenž zastrčiv bambitku, zvolal:

„Ukřivdil jsem Vám pane! prudkost, kteráž se jen Vaší pobůdkou omluviti dá, zavedla mne daleko. Avšak nemohu ještě psaní mé manželky se odříci. Jelikož ostatně více pochybovati nemohu, že se její listy ve Vašich rukou nalezají, nabízím za ně dvacet tisíc franků.“

Zároveň položil hrabě D... dotčenou částku v bankovkách na stůl. Spontini zakoktal při pohledu na peníze několik slov, váhal a zvolal:

„Ale, pane hrabě, jakž mám Vaším penězům ustoupiti, anto jsem Vaším vyhrůžkám a požadavkům odpíral!“

Konečně podal se maestro a přinesl velký paklík psaní, kterážto všechna rukou hraběčinou psána byla,

vzal dvacet tisíc franků a hrabě odebral se se svou dvojnásobně vzácnou kořistí domů.

Přišel do svého příbytku, šel k své choťi a našel ji samotnou v jejím boudoiru. Nyní činil jí trpké výčitky se vši rozdrážděností oklamaneho choťe; avšak jsa dosti chytrý, by pozornost na sebe neobrátil, doručil jí paklík, jímžto ohromena býti měla.

Avšak hraběnka nezarazila se ani na okamžik; alebrž zvolala klidně:

„Hrabě! Nemáte ještě všechna psaní; chybí ještě to, které právě dokončuji; nyní je sbírka úplná.“

Mysleme si úžas hraběte, jenž se domníval, že paní jeho o rozum přišla.

„Žasnu nad Vaší rozjitřeností,“ pravila hraběnka dále, „a naději se, že budete zahanben, až mne vyslyšíte.“

„Jak, madame, možná Vám se ospravedlniti?“

„Ano, můj pane a jsem toho jista.“ Vy mluvíte italsky a to zběhle.

„Ano! než co má řeč s psaními co dělat?“

„Více než myslíte. Zpozorovala jsem častěji Vaši snahu s osobami se scházeti, kteréž tuto řeč umí. I chtěla jsem Vám novou známku svého účastenství podati a ustanovila jsem se na tom, italskému jazyku se učiti a chtěla jsem Vás svými novými znalostmi překvapiti. Maestro Spontini byl mým učitelem. Odporučila jsem mu největší co možná tajemství a v krátkém čase podařilo se mu, mne tak daleko vycvičiti, že jsem básně Metastasia překládati mohla. A tyto překlady jsem mu posílala, by je opravoval a jež on s opravou na straně se nacházející mně zpět zasílal. Můžete všechny s původním textem, jež ve své knihovně máte, porovnat, a to jsou ta psaní, která Vám Spontini doručil. Ostatně vím o celé této historii. Co mi tu vypravujete, není pro mne nic nového. Mluviv s ním zpočátku způsobně a klidně, nasadil jste mu pak bambitku na prsa a chtěl jste ho donutit, by domnělé dopisy Vám vydal. Vímf, že jste mu konečně dvacet tisíc franků nabídl a že Vám paklík odevzdal. Spontini je však skrz naskrz muž šlechetný; nechtěl z Vaší nevědomosti a prudkosti užitek čerpati. Sděliv mi v listu svém vše, co se bylo mezi ním a Vámi přihodilo, přiložil též oněch dvacet tisíc franků a požádal mne, bych ho omluvila za žert, jež si s Vámi v onom okamžiku dovolil, kdež vážnosť ničeho neprospěla.“ Druhý den na to provozovala se opera „Ferdinand Cortez.“ Toto představení byl pravý triumf pro Spontiniho. Když se mu chvalořečilo, seděl skladatel ve své loži po boku hraběte a hraběnky D..., kterážto ho od onoho času k svým nejvroucnějším přátelům počítala.

FEUILLETON.

Z Prahy.

Stavovské divadlo. V úterý dne 29. listop. otevřeno jest představením „Emilie Galotti“ od Lessinga (vlastně Lesníka) stav. divadlo. Jakkoliv zevnějšek divadla ještě neúhledný jest, vyniká tím více skvostná vnější úprava, ježto svými ozdobami každého překvapí. Růžová a bílá barva jakož i zlaté obruby, jež se velmi krásně střídají, medaillony s lepými vypuklými pracemi, kteréž skupení geniů představují a jasná záře tolikých plynových a svíčkových plamenů — všechno to činí překrásný celistvý dojem. Prostora pro diváky jest držána v slohu „Rokoko,“ jenž při bezmezné volnosti s to jest, jisté závadné architektonické poměry ukryti. Divadlo bylo hojně navštíveno a výsledek kusu byl neúhonný. Co úvod byla provozována ouvertura k Egmontu od Beethovena. Včera dávana jest romantická opera ve 3 dějství: „Oberon“ od K. M. Webra, o nížto se v příštích číslech zmíníme.

— Pan Adolf Frank vydal tyto dni litografovaný plán k stavovského divadla, jenž vnitřní místnosti s ložemi, sedadly zavřenými, fauteuily, galeriemi představuje. Divadlo má nyní 14 loží v parteru, 24 loží v 1. patře, 26 v druhém, 4 v třetím a 4 v čtvrtém patře, pak 45 fauteuilních sedadel, 237 parterních a 203 gallerijních sedadel. Plán tento v kamenotiskárně p. Váchy vkusně zhotovený obsahuje též miniaturní nákres divadla a stojí v kanceláři divadelním toliko 50 kr. nov.

— Bývalý kapelník stavovského divadla pan Jos. Nesvadba převzal kapelnické místo u italské opery v Berlíně, jež dle libosti před svátky velikonočními opustiti aneb déle je zastávati může. Měsíčné obnáší 100 tolarů. Škoda že obratný tento kapelník opět opustiti musí svou vlast, pro nižto tak pilně pracuje.

— Pan Grünberger, Pražan a žák Drážďanského konservatoria složil k Schillerovské slavnosti Dithyrambu pro sbor a orchester, kterouž osobně při hudební a deklamatorní akademii od konservatoria uspořádané s chvalným úspěchem řídil. Skladba tato svědčí o značném tvůrčím talentu.

— Náš krajan, pianista L. Knina uspořádal předešlý měsíc v Chersonu v jižní Rusi koncert se skvělým výsledkem. Mimo značný výnos obdržel p. Knina pěkný dar od hraběte Čadifela.

— Pan Jos. Knotek uspořádá dne 4. prosince se svým žákem Gerstbergem koncert v lázeňském sále na Malé Straně, v němž skladby pro piano a fysharmoniku dávány budou. Polovička čistého výnosu připadne na zbudování varhan v novém chrámě v Karlíně.

— První kvartetní zábava pánů: A. Benevice, Bauše, Paulusa a Goltermanna, bude se dnes odpoledne odbývati. Program je velmi zajímavý: kvartetto A-dur (op. 20 čís. 3) od Haydna, kvartetto Es-dur (čís. 4) od W. Mozarta a kvartetto C-dur (op. 59) od L. Beethovena, skladby to třech výtečníků v oboru komorní hudby. Druhá zábava bude dne 8., třetí dne 15. t. m.

— Improvisování na varhany. Dne 6. t. m. v 10 hod. r. bude se při slavnosti sv. Mikuláše v chrámě téhož patrona na Malé Straně provozovati mše do C-dur od Albína Maška, ředitele téhož kůru. Při této příle-

žitosti provedeno bude úvodní praeludium na dvoje varhany. Podotknouti dlužno, že toto praeludování nebude nastudováno, nýbrž improvisatorně (z čista jasna) přednášeno. Na velké varhany hráti bude tamější varhaník pan J. Förster, na malé ředitel Žofínské akademie pan Zik. Kolečovský, jenžto co výborný skladatel znám a jehožto improvisatorní talent oceněn jest. Takovéto praeludování na dvoje varhany již dlouhá leta se tu neslyšelo. Poslední produkce téhož druhu byla r. 1828 při příležitosti přenesení sv. Norberta do chrámu Strahovského, kdež slavní varhaníci J. B. Kuchař a pan Fr. Kolečovský, otec ředitele Žofínské akademie na dvoje varhany s tak znamenitým úspěchem koncertovali, že je při hostině tehdejší praelát veřejně obejmuv, políbil a jim srdečně děkoval.

— „Navedení k snadnému skládání potřebných kadencí,“ jest název půldruhoarchové knížky od horlivého paedagoga a skladatele hudebního Jos. Leop. Zvonaře, jejíž text hojnými příklady notovými protkán, vyňat jest z kalendáře „Sborníku“ na rok 1860. Spisovatel článku tohoto vytknul sobě za cíl podati méně cvičeným varhaníkům návod k snadnému kadencování, čehož zajisté v plné míře dosáhl, neb i méně v harmonii pokročilý je s to, po pilném studování a transponování těchto nových příkladů, do jiných tonin, dosti dlouhé a rozmanité přehry i mezihry na varhany zabráti. Kéž by více takovýchto článků našlo vřelého účastenství u našich varhaníků; pak by zajisté zmizely ony nešvary, které bohužel tak často v chrámech slyšeti musíme! — Knížka tato, již by se mnohý opatřiti měl, prodává se u. p. spisovatele aneb u Rob. Veita za 15 nov. kr. za cenu to zajisté levnou u porovnání s užitkem, jež z ní čerpati může. — k.

— Velevzácné cello. Paní Kleinwächterová, vdova po skladateli a doktoru L. Kleinwächteru, příteli to Ludv. Spohra, má znamenité cello od italského mistra Andrea Quarneriho, ježto nebožtík od opata Fendta z Botzen koupil. Vzácné toto cello jest dle stejnohlasých a nepochybných výroků znamenitých znaleců a virtuosů, u př. L. Spohra, obou Rombergů, Potta, Servaise, Molique-a, Gaensbachra pravý italský nástroj, což také napsal u vnitř cello „Andreas Quarnerius fecit Cremona 1694“ dostatečně dokazuje. Zesnulý pan Karel Pitsch, ředitel varhanické školy praví o vzácném tomto nástroji mezi jiným: „Co se zevnější formy týče, dotvrzuje tuto ve svých umě přirozených poměrech stavby „hned neklamné poznání znamenitého stavitele nástrojů „z poslední polovice 17. století. Především ale jest „zvukný, praegnantní ton nejen v hluboké, alebrž „zvláště v tenorové poloze, jehožto srdcejmáci, lidskému „hlasu nejblíže stojící výraz všechny znalce a virtuosy, kteřížto „týž nástroj viděli, podivuhodně překvapil.“ Gaensbacher psal p. Kleinwächteru r. 1814 o cellu tomto následovně: „Činím Vás pozorna na pravé Quarneriovské cello; něco krásnějšího a lepšího téhož způsobu sotva se najde; pravost je nepochybná, dosti na tom, řekli, že Romberg značnou sumu za týž nástroj majiteli nabízel.“ Paní Kleinwächterová hodlá velezácné cello toto za několik tisíc prodati. Bližší zprávu o výminky podá na frankované dopisy redaktor těchto listů.

— První koncert Cecilské jednoty, kteráž produkcí touto své dvacítileté trvání slavila, vynikal, jak obyčejně všechny její koncerty, trefnou a pro zdejší obecnostvo zajímavou volbou skladeb. Začátek učiněn jest ouverturou do D-dur (ze 4 suit čís. 4.) pro orchestr od J. Seb. Bacha. Je to dílo důmyslně a uměle zosnované s jednoduchou instrumentací, při nížto všechna síla spočívá na bedrách smyčcového kvartettu. Skladba ta byla až na některé nepravé hmaty některého houslisty výborně provozována. Recitativ a arie z opery „Rinaldo“ od J. B. Haendla je dojmavá a jednoduchá skladba a nemine se dobrého účinku. Instrumentací Meyerbeerova jest dle našeho zdání něco moderní. Slečna Mikova přednášela ji s posvátnou úctou velmi správně. Třetí novinka „Manfred“, dramatická báseň ve 3 odděleních od Lorda Byrona ku koncertu od p. J. Bayera uspořádán, s hudbou od Rob. Schumanna, byla vrcholem celé zábavy. Rob. Schumann (nar. 8. června 1810 v Zwickau † 29. června 1856 v soukromém blázinci u Bonnu) jest repraesentant romantické školy, kteráž často melodické lahody a krásnou formu výstřední přemrštěnosti a snivé ale časem také choré fantasii obětovala. Skladba tato pochází z poslední tvůrčí periody Schumannovy sestávající z ouvertury a z 13 melodramatických co do formy ukončených čísel. Byronův Manfred jest člověk těkavý na smyslech pomatený a strašnými myšlenkami trýzněný; je to Göthův Faust v jiné změněné podobě. Hudba k této básni, jižto paní Freyová, pánové Bergmann, Fischer a Walter deklamovali, je velmi charakteristická. Manfredovo oslovení Astarty vyniká průvodem touhyplným a hluboce dojmavým. (2. oddělení.) Neméně líčeno je zjevení čarovného obrazu a idyllický výjev na začátku 2. odd. Skladba vyniká výraznou charakteristikou, duchaplnými myšlenkami a zvláštní originálností. Provedení bylo správné pod ředitelem p. Aptom, jenž po koncertu též volán byl.

— Vokální a instrumentální koncert kapelníka pana Fr. Škroupa dne 27. listopadu došel velmi příznivého výsledku a dosti četné návštěvy. Pominouce mlčením krásnou poetickou ouverturu „Meeresstille und glückliche Fahrt“ od Mendelssohna velmi výrazně a přesně provedenou, jakož i dvě dvouhlasné písně od téhož skladatele, z nichžto „Ich wollt' meine Lieb“ opakována jest, zmíníme se o písni „Kde domov můj“ od F. Škroupa, kteráž byvši v unisonu od žákyň koncertisty přednášena na všestranné přání se opětovala. Novinkou pro nás byl koncert (1. věta) od Ant. Rubinsteina, jež pan prof. M. Mildner duchaplně pojav s obvyklou výtečností přednesl, a pak nová symfonie do E-moll od našeho slovutného W. H. Veita. Ačkoliv na první poslechnutí nelze dostatečně dílo toto posouditi, může se přece již nyní tvrditi, že se symfonie tato k nejznačnějším plodům připočísti může, anto ve všech čtyřech větách pečeť ušlechtilosti vtisknuta jest. Vrcholem skladby této zdá se nám zvláště originalní idyllické scherzo, kteréž výjev venkovský líčiti se zdá. V recitativní frasi fagotu (B-moll), kteroužto scherzo počíná, leží hluboké hoře české pastýrky, kteráž pak dále útechy dojde. Celá tato věta je svěží a duchaplná. Ne méně vyniká poslední věta, v nížto nejvyšší vzlet myšlenek se nachází a kteráž až do konce posluchače poutá a unáší. Instrumentací je jednoduchá a nikdy přeplněná i dosvědčuje, že vážený skladatel výborně

charakter a barvitost tonů jednotlivých nástrojů zná a je mistrně užívati umí. Slovem, symfonie tato je krásně zosnována, charakteristicky instrumentována a lepými myšlenkami protkána; je to dílo tichého, náruživosti a vášni prostého genia, jenž nás sice hluboko dojmá, nikoliv ale mocně uchvacuje. Provedení bylo neuhonné a velmi obratně nuancované, začož se panu F. Škroupovi také všestranné chvály a potlesku dostalo. Co se přednesení písní týče, osvědčily žákyně p. Škroupovy, že jsou oučastny výtečné a důkladné metody.

— Literatura hudební. Nákladem obchodnictví v musikaliích pana Rob. Veita vyšel právě pátý sešit „Katolického varhaníka od J. Förstra, obsahující písně adventní: „Pochválen buď,“ a „O zdrávas buď Maria.“ Sešit tento stojí 40 kr. nov. K blížícímu se postnímu času doporučujeme následující skladby: Šest pastórálních praeludií od J. L. Zvonaře (54 kr. nov.), Pastórální praeludia od Grünbergra (88 kr. nov.), Sedm skladeb varhanních pro postní čas od J. L. Zvonaře (54 kr. nov.) a Pastórální mše od Václ. Horáka (2 zl. 76 kr. nov.) Milovníkům salonní klavírní hudby vítána bude nejnovější skladba „Elle manque a ma félicité“ (Cchybí k mé blaženosti) romance pro piano od Alexandra Dreyschocka (op. 122). Je to velmi zdařilá pieča pro dospělé pianisty a stojí 1 zl. rak. čís.

(K.) Z Blovic, 22. listop. Ač skromný, přede duší a tělem hudbě oddaný kruh našeho města slavil památku sv. Cecilie, patronky hudebníků. Neunavně čilý p. Fr. Icha provedl s nečetnými silami několik pieč, mezi nimiž ouverturu od Lindpaintner-a, Divertimento z „Lucretie“ a v. j. dosti dobře. Nejvíce však působily sbory od Jelena, jimižto okrálo obecnostvo. Přicházelo mi to, jako když se podivnými chmurami obestřené nebe vyjasní, a z výše nadhvězdne jako by byl Jelen nám báječné obrazy předváděl! Díky za to p. Ichovi, že též české mysli rád vyhoví. Co se zpěvu týče, zasluhuje pan J. Fuka nestranného uznání; jeho plný, jarý tenor uchvacuje každého jako všeunášející proud. To jsme cítili při písni „Bětulinka“ od Nesvadby. — Prsa naše se dmula vnitřním jásotem při této písni. Slušno též se zmíniti o panu Ticháčkovi, jenž nejen při houslích ale i při zpěvu výborně upotřebiti se dá. Mocnou pákou ku pozdvižení jakéhokoliv podniknutí jest též společná snaha, přímost jednoho úda k druhému. Bylo by žádoucné, aby společenský duch i u nás se rozhořtil a zajisté by pak se mnoho docíliti dalo. Možná, že by i zpěvácký spolek u nás vzniknouti mohl. Kéž by tomu tak bylo!

(-a-) Z Kouřimi. (Čtverozvuk zvonový. — Hudba kostelní.) Že předkové naši hudby milovní byli a ji všemožně pěstovali, neupře žádný. Zvláště však podivný jest způsob, v jakém svou hudbomilovností jevíli. Vkróčil-li cizinec mezi zdě našeho města, když se seznání, překvapen je pravidelným trojzvukem zvonovým. Před 50 lety vyzýval ještě úplný čtverozvuk zvonový obyvatelstvo do svatyně Páně. R. 1808 pukl jeden zvon, jenž základní ton čili toniku tvořil a tak čtverhlasný akkord v trojzvuk změnil, v němžto intervall tercový převládá a jej v sextakkord mění. Pořádek,

v jakém zvuky těchto zvonů následovaly, musel býti: (Basový klíč) e, e, e, g; neboť nyní bez toniky zaznívá: e, e, g; což harmonii sextakkordovou tvoří a takřka po svém základním tonu baží. Oprava zvonu byla možná; avšak jest co litovati i spolu občanstvu co vytýkati, že se zvon tento prodal židům, kteří radou nápomocni byli, by se roztloukl. Jmeno výtečného mistra, jenž tak dobře zvony ladit uměl, není nám známo. Zvony tyto jsou obráceny vzhůru otvorem a šlapou se tak jako měchy u varhan. Vůbec se říkalo: „Zvony hrají, čas do kostela.“ Příležitostně zmíním se též o kostelní hudbě naší. Upřímně řečeno, zde nenalezáme zbožňovatelů hudby a jednotlivců nezřídí mnoho. V našem městě převládá více duch materialismu a sobecké špekulací. Slyšeti zde skladby od Führrera, Drobische, Diabelliho atd.; avšak pochybujeme, že by skladatelové práci svou poznali. Ale jak to jinak býti může, když každý hraje jen „prima vista?“ A komuž hned napadne „Málo peněz, málo muziky!“ Nudno někdy poslouchati dlouhých nešpor, holých to škvárů šumarských. Nebyla-li by lepší jednoduchá chorální píseň? Snad časem svým se probudí potomstvo a následovati bude své proslavené předky!

(P. N.) Z Německého Brodu. (První produkci zpěv. spolku.) Na den sv. Cecilie odhodlal se zdejší nedávno zřízený zpěvácký spolek v sále Barb. Svobodové k první veřejné produkci, jižto dokázal, že se u nás dostatečných sil zpěvných nachází. Slyšeli jsme hlavně české čtvero zpěvy, totiž sbor od Jelena, „Plaché dívčiny“ a Zastaveníčko od Václ. Horáka, „Marné výstrahy“ od Sedláčka, „Slovan“ od Škroupa, „Musikus“ od Lukra a některé německé písně, kteréž s chvalným úspěchem předneseny byly a velké pochvaly a hojného potlesku došly. Těší nás velice, že zdejší zpěv. spolek české hudební umění pěstuje a dále pěstovati bude. Co se sborů týče, lze nové české sbory dostati u Pražského zpěváckého spolku (v konviktě), jenž je za levný peníz (10 kr. za arch) ochotně spolkům zpěváckým opsati dává. Doufáme, že se náš spolek této příležitosti uchopí a nových českých sborův si získá. Lépe to stojí s písněmi českými. Mámeť nové od J. Nesvady, F. Škroupa, Fr. Pivody, Zik. Kolečovského, L. Zvonaře atd., které se pro veřejné produkce velmi dobře hodí a též vnitřní cenu mají. Kéž by též náš spolek některé z nich si opatřil!

Cařihrad. Při zdejší slavnosti Schillerovské od tamějších Němců uspořádané, dávala se ouvertura k „Tellu“ od Rossiniho, jižto Čech pan Salaba (snad Zálaba?) řídil.

Drážďany. O uprázdněné místo koncertního mistra, jež na odpočinek daný pan Lipinský zastával, bláší se prý Vieuxtemps, Laub, Singer a Strauss.

Kiev. Znamý cellista p. F. Kletzer přibyl sem a dal zde koncerty s příznivým úspěchem.

Linec. Dne 19. listop. vystoupila tu sleč. Paulina Küglerova roz. Pražanka v operě „Troubadour“ od Verdiho. O výsledku, jehož zpěvkyně dosáhla, píše tamější „Abendbote“ takto: „Predevším budiž nám dovoleno, bychom ředitelství štěstí přáli a radost nad tím vyslovili, že naše otázka o primadonně velmi pěkně rozluštěna jest. Slečna Küglerova, kteráž co Azuzena debutovala, dosáhla tak úplného vítězství, že jen v zájmu opery přáti můžeme, abychom tuto výtečnou zpěvačku trvale u našeho jeviště poutanu viděli. Její hlas je mocný, zvučný a velkého objemu; její technika výborná, její hra duchaplná, plápol a cit dýchající. Za své vzdělání má tato umělkyně dvornímu kapelníku Prochovi ve Vídni a panu Jos. Nesvadbovi v Praze co děkovati. Vážená tato debutantka byla hned po 1. výjevu a pak během večera opětovaně volána a hlučným potleskem vyznamenána.“

Mnichov. Slečna Marie Mösnerova vystoupila tu se skvělým výsledkem v koncertech. Na začátku t. m. uspořádá též umělkyně ještě jeden koncert a odebere se do Berlína.

Petrohrad. Antonín Rubinstein jest za ředitele orchestru nově zřízené hudební jednoty zvolen.

Víděň. Pan Alex. Dreyschocck uspořádal tu dne 19. listop. svůj druhý koncert, v němž sonatu D-dur (op. 10) od Beethovena, píseň beze slov C-dur od Mendelssohna, gavotte D-dur od Šeb. Bacha, dvě své skladby a uherskou rhapsodii od Liszta přednášel. V této rhapsodii zdálo se nám hudební cikánství k salonní potřebě ještě cikánštější, pomyslíme-li na drzé kvinty, ježto generálnímu basu vzdorující co v botách s ostruhami na h a b vyslapují. Tato rhapsodie, při jejížto ústrašných oktávních passážích méně sběhlému pianistu již od poslouchání ruční přehyby bolí, překonal A. Dreyschocck s takou technickou obratností, ježto vyjmouce Liszta, sotva ještě Rubinsteinu neb Bülovu k službám stojí. Koncertista byl hlučnou chválou obsypán. Pan Alex. Dreyschocck, jenž také tyto dni v Břetislavi s oslavou koncertoval, uspořádá dne 1. prosince třetí svůj koncert. — Cellistka sleč. Sukova dávala též druhý koncert, jenž triem H-moll od Eckerta, od třech slečen slušně otevřen jest. Slečna Kresz-ova hrála na housle, Sukova na cello a Fritzova na piano. — H. Vieuxtemps vystoupil dne 26. listop. v koncertě, v němž toliko své skladby přednášel. — V Karlově divadle bude se dávatí nová operetka „Čín-Čín“ od J. Offenbacha.

Dur a moll.

(Boileau.) Boileau nacházel se v jisté společnosti, kdež se mnoho hudby dělalo a kde se zvláště na mladou krásnou avšak ješitnou domácí paní doléhalo, by nějakou píseň neb arii zpívala aneb na klavír nějakou plecu přednášela. I hrát a zpívala dosti bídne; avšak všichni přítomní stavěli se co zanícení a lícholili jí. Také Boileau nechtěl docela mlčet a pravil k ní v dvojsmyslu: „Madame, všemu Vás vyučovali, toliko ne, byste se líbila a přec to nejlépe umíte?“

➤ K tomuto číslu přiložena je XI. notová příloha, obsahující fantasii pro piano od Bergmanna. ➤

Tiskem Antonína Rennu v Praze, v Kolovratské stříde „u tří lip.“